

46 ΤΑ ΝΕΑ

ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΟΥ ΤΣΙΚΙΑ

Το αδιέξοδο

Το κλίμα φόβου που καλλιιεργείται στην κοινή γνώμη με σενάρια ελληνοτουρκικής σύγκρουσης, δημιουργεί κάποια ανοχή ως προς την επανέκρηξη ενός εξοπλιστικού ανταγωνισμού. Ουσιαστικά, ελληνική κοινωνία και πολιτικό σύστημα εθίζονται στο να «πληρώνουμε» την απροθυμία μας για προσηπτικούς συμβιβασμούς και στο να προσπαθούμε να «εξαγοράσουμε» τη στήριξη άλλων χωρών με προμήθεια οπλικών συστημάτων τους. Όμως, το να αγοράζουμε πολεμικά πλοία και αεροπλάνα από διάφορους περσασιακούς «εχθρούς του εχθρού μας» - εσπευσμένα και αποσπασματικά - δεν είναι συντό, ενώ αποτελεί μία πανάκριβη τακτική. Ας μην ξεχνάμε ότι ένας από τους σημαντικούς παράγοντες, λόγω των οποίων η χώρα έφτασε στο κατώφλι της κροκοπίας, ήταν και τα υπέρογκα εξοπλιστικά προγράμματα. Αν είχαμε πολιτική βούληση και δυνατότητα για απευθείας επίλυση των προβλημάτων μας με την Τουρκία, πολλά από αυτά θα ήταν άχρηστα. Επτυχία θα ήταν να διαμορφώναμε με τέτοιο τρόπο τις σχέσεις μας και τις συνθήκες στο περιβάλλον μας, ώστε να μη χρειαστεί να καταφύγουμε σε αυτά τα εξοπλιστικά προγράμματα.

Το χειρότερο θα είναι τυκόν αυταπάτες ότι έτσι θα λύσουμε τα θέματά μας. Ο, τι συμβαίνει και συνεργασίες και αν κάνουμε, τίποτα δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ανάγκη συμφωνίας με τους γείτονές μας, με παραμερισμό μαζιμαλισμών και αδιαιαξίας και από τις δύο πλευρές.

Φαίνεται ότι η ελληνική κυβέρνηση προκρίνει τη διαίωωση των ελληνοτουρκικών διαφορών, καθώς αρκείται στη δυνατότητα καταγγελίας της Τουρκίας. Αλλά η Ελλάδα δεν μπορεί να γίνει πραγματικά παράγοντας σταθερότητας και ειρήνης στην ευρύτερη περιοχή, εάν δεν επιλύσει τα ζητήματα που τη χωρίζουν με τη γειτονική της χώρα. Δυστυχώς αυτό μπλοκάρει από τον φόβο του πολιτικού κόστους.

Η στρατηγική που αναδεικνύεται πίσω από την ελληνο-γαλλική Συμφωνία, είναι η συνέχιση της διαμόρφωσης «αξόνων» με ορισμένες χώρες της περιοχής μας, καθώς στους ίδιους «άξονες» τονάρε και η σημερινή ηγεσία της Γαλλίας. Αυτό φυσικά οδηγεί σε «αντι-άξονες» από την άλλη πλευρά, με αποτέλεσμα την όξυνση της έντασης. Δεν διαβατικάμε τίποτα από το ότι κανείς δεν ασχολείται πλέον σοβαρά με τη δημιουργία του πολυδιαφομημένου αγώου φυσικού αερίου EastMed από Ελλάδα - Κύπρο - Ισραήλ. Για να μην αναφερθούμε στο γεγονός ότι αυτές οι συμμαχίες γίνονται με χώρες που ούτε κατ' ελάχιστον θεωρούνται δημοκρατικές, όπως Σαουδική Αραβία, Αίγυπτος κ.ά.

Είναι αναμφισβήτητη η ανάγκη κάποιοι εκσυγχρονισμού των Ενόπλων Δυνάμεων. Αλλά αυτός πρέπει να γίνεται με σχεδιασμό και πρόγραμμα. Οχι ως συνέχεια σπασμωδικών ανακατασκευών, που ενεργοποιούνται κάθε φορά που υπάρχει ένταση με την Τουρκία.

Διότι κάτι τέτοιο επηρεάζει και τον τύπο των οπλικών συστημάτων που αγοράζουμε, τα οποία μπορεί να μην είναι διαχρονικά χρήσιμα για τις πραγματικές ανάγκες μας. Ετσι κι αλλιώς, όταν αυτά παροληφθούν θα έχει περάσει σημαντικός χρόνος, άρα οι συσχετισμοί δυνάμεων στο Αιγαίο δεν θα επηρεαστούν ιδιαίτερος κατά την περίοδο που διανύουμε. Και μια επισήμανση. Η Τουρκία είναι σημαντική περιφερειακή δύναμη, πολυπληθής χώρα, με αυξημένες στρατιωτικές ανάγκες και μέτωπα, σε δύσκολη περιοχή και με προβληματικούς γι' αυτήν γείτονες όπως Ιράν, Ιράκ, Συρία, Αρμενία κ.λπ. Καθώς και με εσωτερικό μέτωπο εναντίον αποσχιστικών κουρδικών δυνάμεων. Οι εξοπλισμοί της θα είναι πάντα πολύ μεγάλοι, καθώς αφορούν αυτές τις ανάγκες, ενώ οι δίκαια δεν μπορούν να φτάσουν σε αυτό το επίπεδο.

Εκτός αν ισχυριστεί κάποιος ότι θα γίνουμε ισχυρότεροι, ως κατεστραμμένη οικονομικά και κροκοπημένη χώρα. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, ως αποτέλεσμα και του εξοπλιστικού ανταγωνισμού της με τις ΗΠΑ, ας είναι πάντα ένα παράδειγμα προς αποφυγή.

Ο Θοδωρος Τσικια είναι πολιτικός επιστήμονας και διεθνολόγος

ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ

Η στρατηγική της Γαλλίας

Η ΑΥΚΟΣ δημιούργησε ερωτηματικά για τα όρια της παρέμβασης και της επιρροής της Γαλλίας στις διεθνείς υποθέσεις. Η στρατηγική συμφωνία με την Ελλάδα ήρθε να δώσει μία διαφορετική διάσταση για τον ρόλο και τις δυνατότητες της Γαλλίας.

Η Μεσόγειος αποτελεί ιστορικά μέρος της στρατηγικής κουλτούρας της Γαλλίας. Μία περιοχή στην οποία διαχρονικά ήθελε να έχει παρουσία, επιρροή και ένα διακριτό στρατηγικό αποτύπωμα. Η επιρροή στη Μεσόγειο ήταν άλλωστε και σημαντικό μέρος του ιστορικού στρατηγικού ανταγωνισμού Γαλλίας, Μεγάλης Βρετανίας και Ρωσίας, των τριών μεγάλων δυνάμεων της περιόδου της Ελληνικής Επανάστασης.

Δεν έχει όμως μόνο πολιτισμικό και ιστορικό υπόβαθρο το στρατηγικό ενδιαφέρον της Γαλλίας για την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου. Η σταδιακή μετατόπιση του στρατηγικού κέντρου βάρους για τις ΗΠΑ από την ευρύτερη περιφέρεια της Ευρώπης στην Ασία και στον Ειρηνικό Ωκεανό δημιούργησε ένα κενό που έπρεπε να καλυφθεί. Η Ρωσία και η Τουρκία έδειξαν πως θέλουν να έχουν έναν σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, με χαρακτηριστικότερη περίπτωση, τη σύγκρουση στη Συρία. Τα αργά βήματα της ΕΕ προς την αμυντική ολοκλήρωση δεν της έχουν δώσει ακόμη τη δυνατότητα για να έχει μία διακριτή και αισθητή παρουσία. Από το στιγμή που το Ηνωμένο Βασίλειο μπήκε στην περιπέτεια του Βρεξίτ και η Γερμανία έχει τη δική της προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική και στη στρατηγική επιρροή, μόνο η Γαλλία θα μπορούσε να προσπαθήσει να ασκήσει επιρροή στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτή τη στρατηγική ευκαιρία αποφάσισε να εκμεταλλευτεί ο πρόεδρος Μακρόν.

Η προσέγγιση της Γαλλίας στην Ανατολική Μεσόγειο είναι αυτή της σταθερότητας και της ειρήνης, για αυτό και σε αρκετές περιπτώσεις εξεδίλωσε την υποστήριξη της στην Ελλάδα και στην Κύπρο, με αποτέλεσμα να συγκρουστεί με το όραμα της Τουρκίας που θέλει να αλλάξει το status quo της περιοχής. Δεν πρέπει να βλέπουμε τον ανταγωνισμό Γαλλίας - Τουρκίας ως μία αντιπαράθεση ηγετών, αλλά ως δύο διαφορετικά στρατηγικά οράματα για την περιοχή. Το όραμα της Γαλλίας είναι στην ίδια κατεύθυνση με το αντίστοιχο της Ελλάδας, μία ακόμη σημαντική παράμετρος.

Η επιρροή της Γαλλίας στις διεθνείς υποθέσεις δεν περιορίζεται όμως μόνο στην περιοχή της Μεσογείου. Αφορά κυρίως την ΕΕ και την περίφημη στρατηγική αυτονομία της. Ο πρόεδρος Μακρόν είναι ο ηγέτης που έχει τοποθετηθεί ξεκάθαρα σε αυτή την κατεύθυνση.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε τη δικτική δήλωσή του πως «το ΝΑΤΟ είναι εγκεφαλικά νεκρό». Ο γάλλος πρόεδρος είχε υποστηρίξει από την πρώτη στιγμή την αναγκαιότητα οι Ευρωπαϊκές Ομάδες Μάχης (Battlegroups) να είναι έτοιμες προς ανάπτυξη το 2020. Η Γαλλία, χώρα με ισχυρή αμυντική βιομηχανία, είναι επίσης από αυτές που προωθούν την ανάγκη τα κράτη - μέλη της ΕΕ να εξοπλίζονται από την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία.

Σε αυτό το διπλό πλαίσιο θα πρέπει να δούμε τη στρατηγική συμφωνία με την Ελλάδα, από την πλευρά της Γαλλίας. Μία συμφωνία η οποία κάνει ξεκάθαρη τη στρατηγική προτεραιότητα της Ανατολικής Μεσογείου, στέλλοντας παράλληλα μηνύματα σε χώρες με αναθεωρητικές βλέψεις, όπως η Τουρκία, που έχουν προκαλέσει προβλήματα στην εύθραυστη σταθερότητα της περιοχής. Παράλληλα, είναι και ένας τρόπος δημιουργίας των προϋποθέσεων για την προώθηση της αμυντικής ολοκλήρωσης και την ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης. Πολλές φορές είναι αποτελεσματικότερες οι bottom - up προσπάθειες δημιουργίας των κατάλληλων συνθηκών, μιας και η ομοφωνία στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας δεν είναι η ευκολότερη υπόθεση. Ο σημαντικότερος όμως συμβολισμός έρχεται από τη ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής, την οποία πρέπει να δούμε συνδυαστικά και με την αντίστοιχη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι μία ρήτρα αλληλεγγύης σε μία στρατηγική συμφωνία. Οι κοινές στρατηγικές προτεραιότητες μπορούν να συνεισφέρουν καταλυτικά στη δημιουργία μιας κοινής ευρωπαϊκής στρατηγικής κουλτούρας. Η Γαλλία είναι το μυαλό και η καρδιά (στρατιωτικό εκτόπισμα - πολιτική βούληση) σε μία τέτοια προσπάθεια.

Ο Τριανταφυλλος Καρατρανος είναι δρ. Ευρωπαϊκών Ασφάλειας και Νέων Απειλών, Επιστημονικός συνεργάτης στο Ελληνικό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΙΝΕΜΕΠ)

Δεν πρέπει να βλέπουμε τον ανταγωνισμό Γαλλίας - Τουρκίας ως μια αντιπαράθεση ηγετών, αλλά ως δύο διαφορετικά στρατηγικά οράματα για τη περιοχή. Το όραμα της Γαλλίας είναι στην ίδια κατεύθυνση με το αντίστοιχο της Ελλάδας

Δρόμος στρωμένος

ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΖΑΡΚΑΛΟΥΛΑ

Δρόμος στρωμένος με αγάθεια κάθε είδους φαντάζει η προσπάθεια για τη σύσταση Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ένωσης, καθώς τα κράτη-μέλη της ΕΕ καλούνται να γεφυρώσουν βαθιά χάσματα και διαφορές. Ωστόσο, ακόμη κι αν πρόκειται για μια χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία, ευρωπαϊκοί κύκλοι διαμνύουν ότι δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο και υπογραμμίζουν ότι με τη συμφωνία Ελλάδας - Γαλλίας «ο κύβος ερίφθη». Ευρωπαϊκή πηγή ξεκαθαρίζει ότι «πρόκειται για μια συμφωνία που συνάδει με τον κοινό στόχο, της Ελλάδας και της Γαλλίας,

για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής κυριαρχίας, συμπεριλαμβανομένης της ανατολικής Μεσογείου, όπου υπάρχουν κρίσιμα συμφέροντα. Δεν χρειάζεται λοιπόν κανείς να αντιδρά υπερβολικά σε αυτή τη συμφωνία που δεν στρέφεται εναντίον κανενός». Αντιθέτως, η ενίσχυση και οι συμμαχίες φέρνουν πιο κοντά μια Ευρώπη ενωμένη έτοιμη να απαντήσει σε προκλήσεις και όχι να συλλαμβάνεται εξαπίνης όπως συνέβη τόσο με την περίπτωση του Αφγανιστάν όσο και με τη συμφωνία ΑΥΚΟΣ. Άλλη ευρωπαϊκή πηγή έρχεται να διαψεύσει αναφορές για διαφορίες σχετικά με τον κοινό ελληνογαλλικό βηματισμό, τονίζοντας ότι η «μόνη που θα μπορούσε να